

**FOUNDATION COURSE ON EDUCATION OF CHILDREN
WITH DISABILITIES**

Term-End Examination

00074

August, 2011

**FCED (E & M) : FOUNDATION COURSE ON EDUCATION OF
CHILDREN WITH DISABILITIES**

Time : 2 hours

Maximum Marks : 80

Note : *There are forty (40) multiple choice questions in the booklet. Each question has four (4) choices. You need to be select the best answer out of the given choices and mark the same in the OMR sheet. Read the instructions carefully given on the OMR sheet before filling the answer. Each question carries two (2) marks.*

2x40=80

1. The first school of Mental Retardation was established in India in :
(1) 1924   (2) 1940   (3) 1950   (4) 1945
2. The National Policy for Persons With Disabilities was released by Govt. of India in :
(1) 2004   (2) 2009   (3) 2006   (4) 2010
3. National Trust Act was passed in the year :
(1) 1999   (2) 2000   (3) 2001   (4) 2005
4. Blindness refers to a condition, where visual acuity not exceeding :
(1) 6/60 in the better eye   (2) 2/20 in the both eyes
(3) 5/50 in one eye   (4) All the above
5. Mental illness means :
(1) Mental disorder except Mental Retardation
(2) Mental disorder with Mental Retardation
(3) Mental disorder with Cerebral Palsy
(4) None of the above

6. Learning disability comprises of :
- (1) difficulty in reading   (2) difficulty in writing
(3) difficulty in mathematics   (4) all the above
7. Persons With Disability Act 1995 assures that every child with disability have access to education till :
- (1) 18 years   (2) 20 years   (3) 14 years   (4) 16 years
8. Inclusive education means, education of all children in :
- (1) regular school   (2) special school
(3) integrated school   (4) open school
9. Inclusive education means involving all children in learning process in :
- (1) Same environment   (2) Different environment
(3) Special environment   (4) Home environment
10. Scheme of National Scholarship for Persons With Disabilities are awarded for pursuing education after :
- (1) class 10   (2) class 10+2   (3) class 8   (4) class 5
11. How many stages in cognitive development was identified by Piaget ?
- (1) 2   (2) 3   (3) 4   (4) 6
12. According to Piaget, the pre-operational stage range from :
- (1) 2 to 5 years   (2) 3 to 7 years   (3) 2 to 4 years   (4) 3 to 6 years
13. Early childhood period refers to :
- (1) conception to 4 years   (2) conception to 2 years
(3) conception to 8 years   (4) conception to 5 years
14. The term total communication was coined by Roy Holcomb in :
- (1) 1965   (2) 1967   (3) 1969   (4) 1970

15. If the hearing aid is used only in one ear, it is called :
- (1) Mono-aural (2) binaural
(3) both (1) and (2) (4) None of the above
16. One of the objectives of special education is to train children to look after their :
- (1) Personal needs (2) Social needs
(3) Emotional needs (4) Physical needs
17. In how many categories, the low vision devices can be placed ?
- (1) 4 (2) 3 (3) 2 (4) 5
18. Which of the following is not the degree of hearing loss ?
- (1) Borderline (2) Mild (3) Moderate (4) Severe
19. A person having mild or moderate hearing loss, will be able to hear speech in :
- (1) Crowded surrounding (2) Quiet surroundings
(3) Sound proof area (4) All the above
20. Dyslexia is a form of :
- (1) Learning disability (2) Mental retardation
(3) Mental illness (4) None of the above
21. Deafness is inability to hear and understand conversation and speech in :
- (1) Most situations (2) Only crowded situation
(3) Only in classroom (4) Only in home
22. Deafness occurred before language development are called :
- (1) hard of hearing (2) pre-lingual deaf
(3) delayed hearing (4) none of the above

23. Attention Deficit Hyperactive Disorders is characterized by :
- (1) inability to concentrate
  - (2) inability to pay attention
  - (3) difficulty in maintaining social relationship
  - (4) all the above
24. Curriculum means :
- (1) a set of courses
  - (2) course work
  - (3) both (1) and (2)
  - (4) none of the above
25. Embossed Maps is a :
- (1) TLM
  - (2) O & M devices
  - (3) Writing device
  - (4) None of the above
26. Planning of co-curricular activities is an integral part of :
- (1) school curriculum
  - (2) social development
  - (3) school building
  - (4) teaching strategy
27. Picture Observation Games sharpen the :
- (1) Concentration
  - (2) Memory
  - (3) Both (1) and (2)
  - (4) None of the above
28. Which of the following games stimulate the sense of sight ?
- (1) Quick change
  - (2) Missing parts
  - (3) Detas walk
  - (4) Knock-knock
29. Which of the following games stimulate the sense of touch ?
- (1) Pick a card
  - (2) Touch and tell
  - (3) Missing part
  - (4) None of the above

30. Auditory training involves :

(1) Three major goals	(2) Only one goal
(3) Two goals	(4) No goals

31. Dysgraphia is a term used for :

(1) Mental Retardation	(2) Mental illness
(3) Learning disability	(4) Cerebral Palsy

32. Braille slate is a :

(1) Assistive device	(2) TLM
(3) Musical device	(4) Play equipment

33. To facilitate optimal use of residual hearing, which one of the following is required ?

(1) Playing game	(2) Auditory aid
(3) Locomotor aids	(4) All of the above

34. Mirror is used as TLM for teaching :

(1) Hearing impaired children	(2) Visually impaired children
(3) Mentally retarded children	(4) None of the above

35. A behaviour is defined in terms that :

(1) It is observable	(2) It is measurable
(3) Both (1) and (2)	(4) None of the above

36. Reinforcement is of :

(1) 2 types	(2) 5 types	(3) 3 types	(4) none of the above

37. Prompting is a technique used for increasing :
- (1) Physical behaviour   (2) Seasory behaviour
(3) Desirable behaviour   (4) All of the above
38. Which of the following is not a technique for reducing undesirable behaviour ?
- (1) Time out   (2) Extinction   (3) Task analysis   (4) Response cost
39. The Integrated Education for Disabled Children (IEDC) scheme was launched in :
- (1) 1974   (2) 1978   (3) 1980   (4) 1992
40. Resource Room Model is effective for the education of :
- (1) Hearing impaired children
(2) Visually impaired children
(3) Children with learning disability
(4) All of the above
-

अपंगत्वबाधित मुलांच्या शिक्षणासाठी पायाभूत अभ्यासक्रम

सत्रांत परीक्षा

अगस्त, 2011

एफ.सी.ई.डी. (E & M) : अपंगत्वबाधित मुलांच्या शिक्षणासाठी पायाभूत अभ्यासक्रम

Time : 2 hours

Maximum Marks : 80

नोट : प्रश्न पुस्तिकेत 40 प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्याय आहेत. तुम्हाला योग्य पर्याय निवडून ओ.एम.आर. शीट मध्ये खूण करायची आहे. उत्तर लिहिण्यापूर्वी ओ.एम.आर. शीट मधील सूचना वाचा. प्रत्येक प्रश्नाला 2 गुण आहेत.

1. मतिमंदत्वबाधित मुलांकरिता पहिल्या शाळेची स्थापना या साली झाली : 2x40=80
 (1) 1924   (2) 1940   (3) 1950   (4) 1945
2. अपंगत्वबाधित व्यक्ति करीता राष्ट्रीय योजना भारत सरकारने या वर्षी सुरू केली.
 (1) 2004   (2) 2009   (3) 2006   (4) 2010
3. राष्ट्रीय विश्वस्त मंडळ कायदा या वर्षी संमत झाला.
 (1) 1999   (2) 2000   (3) 2001   (4) 2005
4. अंधत्व म्हणजे दृष्टिक्षमता यापेक्षा जास्त नसणे.
 (1) 6/60 चांगल्या डोळ्यात   (2) 2/20 दोन्ही डोळ्यात
 (3) 5/50 एका डोळ्यात   (4) यापैकी सर्व
5. मानसिक आजार म्हणजे :
 (1) मतिमंदत्वाशिवाय मानसिक दोष
 (2) मतिमंदत्वासहित मानसिक दोष
 (3) मतिमंदत्वासहित प्रमस्तिष्क अंगघात
 (4) यापैकी काही नाही

6. अध्ययन अक्षमता मध्ये याचा समावेश आहे.
- (1) वाचन काठिन्य (2) लेखन काठिन्य
(3) गणित काठिन्य (4) यापैकी सर्व
7. अपंगत्वबाधित व्यक्तिसाठी कायदा 1995 नुसार या वयापर्यंत अपंगत्वबाधित व्यक्तिकांच्या शिक्षणाची खात्री देतो.
- (1) 18 वर्षे (2) 20 वर्षे (3) 14 वर्षे (4) 16 वर्षे
8. समावेशित शिक्षण म्हणजे सर्व मुलांचे शिक्षण खालील ठिकाणी.
- (1) सामान्य शाळेत (2) विशेष शाळेत
(3) एकात्म शाळेत (4) मुक्त शाळेत
9. समावेशित शिक्षण म्हणजे अध्ययन प्रक्रियेत सर्व मुलांना या प्रकारे समावेशित करणे.
- (1) सारखे वातावरण (2) वेगळे वातावरण
(3) विशेष वातावरण (4) घरगुती वातावरण
10. कोणत्या इयत्तेनंतर शिक्षण घेण्याकरिता अपंगत्वबाधित व्यक्तिला राष्ट्रीय शिष्यावृत्ती दिली जाते.
- (1) इयत्ता 10 (2) इयत्ता 10+2 (3) इयत्ता 8 (4) इयत्ता 5
11. पियाजे यांनी बौद्धिक विकासाचे किती टप्पे मानले आहेत.
- (1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 6
12. पियाजे नुसार, कृतिपूर्व पायरीचे वय.
- (1) 2 ते 5 वर्ष (2) 3 ते 7 वर्ष (3) 2 ते 4 वर्ष (4) 3 ते 6 वर्ष
13. शिशुअवस्थेचा काळ.
- (1) जन्मापासून ते 4 वर्ष (2) जन्मापासून ते 2 वर्ष
(3) जन्मापासून ते 8 वर्ष (4) जन्मापासून ते 5 वर्ष
14. संपूर्ण संपर्क ही संज्ञा रॉय होलकॉम्ब यांनी या वर्षी आणली.
- (1) 1965 (2) 1967 (3) 1969 (4) 1970

15. जर श्रवण यंत्र एकाच कानात वापरले तर त्याला हे म्हणतात.
- (1) मोनॉरल (2) बायनॉरल
(3) (1) व (2) (4) यापैकी काही नाही
16. विशेष शिक्षणाच्या उद्दिष्टांपैकी एक म्हणजे मुलांना त्यांच्या पुढिल गरजा भागवण्याकरिता तयार करणे.
- (1) वैयक्तिक गरजा (2) सामाजिक गरजा
(3) भावनिक गरजा (4) शारिरीक गरजा
17. किती प्रकारात अधूदृष्टि उपकरणे मांडू शकतात.
- (1) 4 (2) 3 (3) 2 (4) 5
18. खालीलपैकी काय श्रवणह्रासाचे मापक नाही.
- (1) सीमारेषा (2) अल्प (3) मध्यम (4) तीव्र
19. अल्प किंवा मध्यम श्रवणह्रास असलेली व्यक्ति यापैकी कोठे ऐकू शकेल.
- (1) गर्दीच्या ठिकाणी (2) शांत ठिकाणी
(3) ध्वनिरोधक क्षेत्रात (4) यापैकी सर्व
20. डिस्लेक्सिया याचा प्रकार आहे.
- (1) अध्ययन अक्षमता (2) मतिमंदत्व
(3) मानसिक आजार (4) यापैकी काही नाही
21. बाधितत्व म्हणजे या स्थितीत भाषा व संवाद ऐकणे व समजण्यास अक्षम असणे.
- (1) बहुतेक वेळा (2) फक्त गर्दीच्या ठिकाणी
(3) फक्त वर्गात (4) फक्त घरात
22. भाषा विकास पूर्व आलेले बाधितत्व म्हणजे.
- (1) श्रवण काठिन्य (2) भाषा पूर्व बाधितत्व
(3) उशिरा श्रवण (4) यापैकी काही नाही

23. लक्ष आकर्षित करण्यासाठी अतिकार्यक्षम अवस्था (ADHD) याची ओळख यामुळे होते.
- (1) एकाग्रतेस अक्षम
  - (2) लक्ष देण्यास अक्षम
  - (3) सामाजिक संबंध जोपासण्यात काठिन्य
  - (4) यापैकी सर्व
24. अभ्यासक्रम म्हणजे.
- (1) पाठ्य कार्यक्रमांचा संच
  - (2) पाठ्य कार्यक्रमाचे कार्य
  - (3) (1) व (2)
  - (4) यापैकी काही नाही
25. भरीव नकाशा म्हणजे.
- (1) शिक्षण-अध्ययन साहित्य
  - (2) ओ व एम उपकरण
  - (3) लिहिण्याचे उपकरण
  - (4) यापैकी काही नाही
26. सह-अभ्यासक्रम कृति नियोजन हा याचा अंतर्भूत भाग आहे.
- (1) शालेय अभ्यासक्रम
  - (2) सामाजिक विकास
  - (3) शाळेची इमारत
  - (4) अध्यापन पद्धती
27. चित्र निरीक्षण खेळातून याचा विकास होतो.
- (1) एकग्रता
  - (2) स्मृती
  - (3) (1) व (2)
  - (4) यापैकी काही नाही
28. यापैकी कोणता खेळ दृष्टि इंद्रियाला उत्तेजना देतो.
- (1) झटकन बदल
  - (2) अपूर्ण चित्र
  - (3) चालणे
  - (4) नॉक-नॉक
29. खालीलपैकी कोणता खेळ स्पर्श इंद्रियाला उत्तेजना देतो.
- (1) पट्टी उचला
  - (2) स्पर्श करा आणि सांगा
  - (3) अपूर्ण ओळखा
  - (4) यापैकी काही नाही

30. श्रवण प्रशिक्षणात हे अंतर्भूत आहे.

(1) तीन मुख्य ध्येय	(2) फक्त एक ध्येय
(3) दोन ध्येय	(4) ध्येय नाही

31. डिसग्राफिया ही संज्ञा या करिता वापरतात.

(1) मतिमंदत्व	(2) मानसिक आजार
(3) अध्ययन अक्षमता	(4) प्रमस्तिष्क अंगघात

32. ब्रेल पाटी हे.

(1) सहाय्यक उपकरण	(2) शिक्षण-अध्ययन साहित्य
(3) सांगितिक उपकरण	(4) खेळाचे साधन

33. उर्वरित श्रवण क्षमतेचा पूर्ण वापर करण्यावरिता यापैकी कशाची गरज आहे.

(1) खेळ खेळणे	(2) श्रवण यंत्र
(3) हालचाली साठीची साधने	(4) यापैकी सर्व

34. यांना शिकवण्याकरिता आरसा शिक्षण-अध्ययन साहित्य म्हणून वापरतात.

(1) कर्णबधिर मुले	(2) अंध मुले
(3) मतिमंद मुले	(4) यापैकी काही नाही

35. वर्तणूक ही संज्ञा या पद्धतीने स्पष्ट करता येईल.

(1) निरीक्षण योग्य	(2) मापन योग्य
(3) (1) व (2)	(4) यापैकी काही नाही

36. प्रोत्साहनाचे प्रकार.

(1) 2 प्रकार	(2) 5 प्रकार	(3) 3 प्रकार	(4) यापैकी काही नाही

37. प्रोम्पटिंग (बोलणे) हे तंत्र हे वाढविण्या करिता आहे.

(1) शारिरीक वर्तणूक	(2) जाणिवयुक्त वर्तणूक
(3) ऐच्छिक वर्तणूक	(4) वरील सर्व

38. खालीलपैकी कोणते तंत्र अनावश्यक वर्तणूक कमी करण्या साठी नाही.

(1) वेळ संपली	(2) दूर्मिळ	(3) कार्य मुल्यमापन	(4) प्रतिक्रिया मुल्य

39. अपंग मुलांसाठी एकात्म शिक्षण योजना (IEDC) या साली प्रस्थापित झाली.

(1) 1974	(2) 1978	(3) 1980	(4) 1992

40. कोणत्या प्रकारच्या मुलांच्या शिक्षणासाठी संसाधन खोली नमुना उपयोगी आहे.

(1) कर्ण बाधितत्व बाधित मुले	(2) अंधत्व बाधित मुले
(3) अध्ययन अक्षमता असलेली मुले	(4) यापैकी सर्व